

СХВАЛЕНО
рішенням педагогічної ради
протокол №____
від_____ 2018 року

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор Гринівського НВК:
«ЗОШ І-ІІІ ступенів-ДНЗ» ДНЗ»
_____ Г.Косенко
Наказ № ____ від _____

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

**ГРИНІВСЬКОГО НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО КОМПЛЕКСУ:
«ЗАГАНООСВІТНЯ ШКОЛА І-ІІІ СТУПЕНІВ –
ДОШКІЛЬНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД»
НЕДРИГАЙЛІВСЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ РАДИ
СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

Освітня програма входить в дію з 01.09.2018 року
Діє протягом 2018-2019 навчального року

ЗМІСТ

1. Призначення школи та засоби його реалізації
2. Опис моделі випускника школи
3. Цілі та задачі освітнього процесу школи
4. Навчальний план та його обґрунтування
5. Організації освітнього процесу
6. Показники реалізації освітнього процесу
7. Процеси розвитку, виховання і соціалізації в школі

Духовна сила нації – творчий потенціал народу, глибоке усвідомлення надбання українців минулих років. Найважливіше завдання сучасної школи – розвивати творчі здібності учнів, допомагати їм реалізовувати свої таланти. Всебічний і гармонійний розвиток особистості передбачає єдність її освіченості, вихованості, загального розвитку. Виходячи з завдань сучасної школи, процес навчання покликаний забезпечувати три функції – освітню, виховну, розвиваючу.

Навчання має комплексний вплив на особистість, незважаючи на те, що освітня функція найбільш специфічна для даного процесу. Сама освіта передбачає формування не лише знань і умінь, але й певних якостей, світогляду, ідейності, моральності особистості та ін. Умове виділення освітньої, виховної і розвиваючої функції є корисним у практичній діяльності вчителя, особливо при плануванні завдань навчання.

Освітня функція передбачає, в першу чергу, засвоєння наукових знань, формування спеціальних і загально-навчальних умінь і навичок. Наукові знання передбачають факти, поняття, закони, закономірності, теорії, узагальнену картину світу. У відповідності з освітньою функцією вони повинні стати надбанням особистості, увійти в структуру її досвіду. Найповніша реалізація цієї функції повинна забезпечити повноту, систематичність і усвідомленість знань, їх міцність і дієвість. Це вимагає такої організації процесу навчання, щоб із змісту навчального предмета, що відображає відповідну галузь наукового знання, не випадали елементи, які є важливими для розуміння основних ідей і суттєвих причинно-наслідкових зв'язків, щоб у загальній системі знань не утворювалося пустот. Знання повинні бути належним чином впорядковані, набуваючи все більшої стрункості й логічної впорядкованості, щоб нові знання впливали з раніше засвоєних і прокладали шлях до наступних знань.

Конкретним результатом реалізації освітньої функції є дієвість знань, що виражається в свідомому оперуванні ними, у здатності мобілізувати попередні знання для отримання нових, а також сформованість найважливіших як спеціальних, так і загально-навчальних умінь і навичок. Спеціальні уміння і навички — це специфічні для певного навчального предмета і галузі науки практичні уміння й навички. Наприклад, з фізики і хімії - це розв'язування задач, проведення лабораторних дослідів, показ демонстрацій, здійснення дослідницьких робіт. З географії – робота з картою, географічні вимірювання, орієнтування за допомогою компасу та інших приладів. З математики — розв'язування задач, робота з обчислювальними машинами різних типів, з логарифмічною лінійкою, з моделями та ін. З ботаніки і біології - робота з гербаріями, муляжами, колекціями, препаратами, мікроскопами.

Крім спеціальних умінь і навичок у процесі навчання учні оволодівають загально-навчальними уміннями і навичками, які мають відношення до всіх предметів, наприклад, навичками роботи з книгами, довідниками, читання й письма, бібліографічним апаратом, раціональної організації домашньої праці, дотримання режиму дня тощо.

Процес

навчання поряд з освітньою реалізує й виховну функцію, формуючи в учнів світогляд, моральні, трудові, естетичні, етичні уявлення, погляди, переконання, способи відповідної поведінки і діяльності в суспільстві, систему ідеалів, відношень, потреб, фізичну культуру, тобто сукупність якостей особистості. Об'єктивно навчання не може не виховувати певних поглядів, переконань, відношень, якостей особистості. Формування особистості взагалі неможливо без засвоєння системи моральних та інших понять, норм і вимог.

Між освітою і вихованням існує не однобічний зв'язок: від навчання до виховання. Процес виховання при правильній організації негайно виявляє благодатний вплив на навчання, оскільки виховання дисциплінованості, організованості, суспільної активності та інших якостей створює передумови для більш активного й успішного навчання. Власне, без належної вихованості учнів ефективний процес навчання неможливий.

Таким чином, головне завдання педагогічного колективу Гринівського – в повній мірі реалізувати та гармонійно поєднати реалізацію всіх аспектів у навчанні: системою уроків, які передбачають завдання освіти, виховання і розвитку учнів;

змістом діяльності учителя і учнів, який забезпечував би реалізацію всіх трьох видів завдань;

різноманітністю методів, форм і засобів навчання;

Сукупність цих вимог при побудові процесу навчання підносить його на якісно новий рівень, при якому комплексно реалізуються завдання, що стоять перед школою. У центрі освіти має перебувати виховання в учнів відповідальності за себе, за добробут нашої країни. У здійсненні виховного процесу мають ураховуватися такі організаційні орієнтири: її виховання не зводиться до окремих виховних занять; до створення виховного середовища залучається весь колектив школи; учитель є взірцем людини вихованої, своїм прикладом він надихає і зацікавлює дитину; у плануванні діяльності враховуються індивідуальні нахили і здібності кожної дитини, створюються належні умови для їх реалізації; співробітництво з позашкільними закладами освіти; активне залучення до співпраці психологів і соціальних педагогів; налагодження постійного діалогу з батьківською спільнотою.

Розділ 1. Призначення школи та засоби його реалізації

Гринівський НВК у своїй діяльності керується Конституцією України, законами України "Про освіту", "Про загальну середню освіту", іншими законодавчими актами України, постановами Верховної Ради України, актами Президента України, прийнятими відповідно до Конституції та законів України, Кабінету Міністрів України, наказами Міністерством освіти і науки України, інших центральних органів виконавчої влади, рішеннями місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, Положенням про загальноосвітній навчальний заклад, іншими нормативно-правовими актами, Статутом школи.

Головними завданнями навчального закладу є:

- забезпечення реалізації права громадян на повну загальну середню освіту;
- виховання громадянина України;
- виховання шанобливого ставлення до родини, поваги до народних традицій і звичаїв, державної та рідної мови, національних цінностей українського народу та інших народів і націй;
- формування і розвиток соціально зрілої, творчої особистості з усвідомленою громадянською позицією, почуттям національної самосвідомості, особистості, підготовленої до професійного самовизначення;
- виховання в учнів поваги до Конституції України, державних символів України, прав і свобод людини і громадянина, почуття власної гідності, відповідальності перед законом за свої дії, свідомого ставлення до обов'язків людини і громадянина;
- виховання свідомого ставлення до свого здоров'я та здоров'я інших громадян як найвищої соціальної цінності, формування засад здорового способу життя, збереження і зміцнення фізичного та психічного здоров'я учнів;
- генерація нових знань та розвиток відчуття соціальної справедливості;
- створення умов для оволодіння системою наукових знань про природу, людину і суспільство.

Саме виховання компетентної, відповідальної за своє життя людини і є головним завданням школи.

Навчальний заклад несе відповідальність перед особою, суспільством і державою за:

- безпечні умови освітньої діяльності;
- дотримання державних стандартів освіти;
- дотримання договірних зобов'язань з іншими суб'єктами освітньої, виробничої, наукової діяльності, у тому числі зобов'язань за міжнародними угодами;
- дотримання фінансової дисципліни.

У відповідності до чинного законодавства загальноосвітній навчальний заклад здійснює освітній процес відповідно до рівнів загальноосвітніх програм трьох ступенів освіти:

I ступінь - початкова загальна освіта;

II ступінь - основна загальна освіта;

III ступінь - середня (повна) загальна освіта.

Призначення кожного ступеня навчання визначається Типовим положенням про загальноосвітній навчальний заклад та окреслено у відповідних освітніх програмах.

Основними засобами досягнення мети, виконання завдань та реалізації призначення школи є засвоєння учнями обов'язкового мінімуму змісту загальноосвітніх програм, а також

надання учням можливості спробувати себе в різних видах діяльності (інтелектуальної – участь у всіх предметних та міжпредметних конкурсах різних рівнів, змаганнях ерудитів школи, району, області, на базі школи працюють гуртки «Юний еколог», « Культура мовлення та спілкування»

Ефективному управлінню якості освітньої діяльності в школі сприяють система ІСУО та програма КУРС Школа.

Сучасний підхід до стратегії розвитку освіти наголошує, що якість освіти є найефективнішим засобом для задоволення освітніх потреб суспільства, сім'ї, дитини. Якість оцінюється моральними та ринковими категоріями, це не тільки якість кінцевих результатів, але й всіх процесів, які впливають на кінцевий результат. Тому управління школою зосереджене на управлінні якістю освіти. А це означає співвіднесення результатів роботи школи з метою, яку колектив школи поставив перед собою «Удосконалення навчально - виховного процесу шляхом диференціації навчання, впровадження інноваційних педагогічних технологій»

В Гринівському НВК працює 12 педагогічних працівників. Із них вищу освіту мають 9, мають кваліфікаційну категорію «спеціаліст вищої категорії» - 4, звання старший учитель – 3, учителі, 3–«спеціаліст I категорії», 2– «спеціаліст II категорії» та 3–«спеціаліст».

Створення сучасного освітнього середовища, спрямованого на пошук та впровадження ефективних способів розкриття, вдосконалення та реалізації творчого потенціалу дитини через навчання, сім'ю, громаду. Кожній дитині – гідні й необхідні умови колектив – це вчителі, учні, батьки, громада, впевнені у собі, своїх силах, які володіють перспективним баченням того, яких змін школа потребує сьогодні, готові до співпраці для спільного розв'язання проблем.

Ми пишаємося нашими дітьми, усміхненими, радісними і захопленими, які кожного дня поспішають до закладу. Радіємо успіхам громади, впевнено рухаємося в завтрашній день своєї країни, щоб разом досягти успіху на шляху реформувань, розвитку та реалізації свого потенціалу для власного та суспільного блага.

Розділ 2. Опис "моделі" випускника школи

Випускник Гринівського НВК – це людина освічена, що самостійно здобуває знання, готова до прийняття морально виправданих рішень.

Отже, сучасний випускник вміє усвідомлювати різноманіття життєвих цінностей (свобода, співпраця, повага іншої особистості), особисту самоцінність. Вміє здійснювати вибір: жити й працювати в різновіковому колективі. Здатний планувати своє життя у відповідності з метою, приймати рішення. Має життєвий досвід діяльності в групі: під керівництвом, самостійно, в парі, з книгою, з документами, з приладами, з комп'ютером.

Основні характерологічні орієнтири особистості випускника - вільна особистість. Особистість, що має високий рівень самосвідомості, громадянськості та самодисципліни. Така, що поважає себе, усвідомлює свою цінність та цінність іншої особистості, здатна нести відповідальність перед собою та суспільством. Гуманна особистість – проявляє милосердя, доброту, здатність до співпереживання, терпимість і доброзичливість. Готова надати допомогу, прагне до миру й розуміє цінність людського життя. Духовна особистість – має потребу до пізнання й самопізнання, рефлексії, має потребу в красі й спілкуванні. Творча особистість – наділена розвинутими здібностями, знаннями, вміннями, навичками, розвинутим інтелектом. Практична особистість – знає основи комп'ютерної грамотності, професійної підготовки, має естетичний смак, гарні манери, знає й поважає.

Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті, визначено завдання, які має реалізувати вчитель у рамках кожної освітньої галузі. Результати навчання повинні робити внесок у формування ключових компетентностей учнів початкової школи. Такі ключові компетентності, як уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здоровий спосіб життя, соціальна та громадянська компетентності можуть формуватися відразу засобами усіх предметів. Виокремлення в навчальних програмах таких наскрізних ліній ключових компетентностей як «Екологічна безпека й сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність» спрямоване на формування в учнів здатності застосовувати знання й уміння у реальних життєвих ситуаціях.

Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньопредметних зв'язків, а саме: змістово-інформаційних, операційно-діяльнісних і організаційно-методичних. Їх використання посилює пізнавальний інтерес учнів до навчання і підвищує рівень їхньої загальної культури, створює умови для систематизації навчального

матеріалу і формування наукового світогляду. Учні набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх в нові ситуації.

Таким чином, педагогічний колектив Гринівського НВК повинен виховувати випускника, який здатний до самовизначення й самореалізації.

Розділ 3. Цілі та задачі освітнього процесу школи

Збереження здоров'я дітей належить до головних завдань школи. Тому формування навичок здорового способу життя та безпечної поведінки здійснюється не лише в рамках предметів "Фізична культура" та "Основи здоров'я", а інтегрується у змісті всіх предметів інваріантної та варіативної складових освітніх програм.

Наш НВК працює над досягненням таких цілей та задач:

- забезпечити засвоєння учнями обов'язкового мінімуму змісту початкової, основної, середньої (повної) загальної освіти на рівні вимог державного освітнього стандарту;
- гарантувати наступність освітніх програм усіх рівнів;
- створити основу для адаптації учнів до життя в суспільстві, для усвідомленого вибору та наступного засвоєння професійних освітніх програм;
- забезпечити соціально-педагогічні відносини, що зберігають фізичне, психічне та соціальне здоров'я учнів.

Розділ 4. Навчальний план та його обґрунтування

Основним документом, що регулює навчально-виховний процес у школі, є робочий навчальний план, що складений на основі Типових навчальних планів, розроблених та затверджених Міністерством освіти і науки України, із конкретизацією варіативної частини і визначенням профілю навчання. Зміст навчального плану є механізмом реалізації змісту освіти та одним із засобів формування "моделі" випускника кожного ступеня навчання. Мета та завдання базового навчання полягає у створенні освітнього простору для здійснення самовизначення учнів основної школи до вибору профілю подальшого навчання.

Основна школа забезпечує базову загальну середню освіту, що разом із початковою є фундаментом загальноосвітньої підготовки, формує в учнів готовність до вибору і реалізації шляхів подальшого здобуття освіти. Зміст освіти на цьому ступені є єдиним для всіх учнів. У старшій школі навчання є профільним..

Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено у навчальних планах відповідного рівня.

Робочі навчальні плани
з українською мовою навчання
Гринівського НВК: "ЗОШ I-III ступенів – ДНЗ"
Недригайлівської селищної ради Сумської області
на 2018-2019 навчальний рік

Основні галузі	Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень		
		2	3	4
Мови і літератури	Українська мова	6	1	3
	Іноземна мова	2	1	1

Математика	Математика	4	1	2
Природознавство	Природознавство	2	0,25	1
Я у світі	Я у світі	-	0,25	0,5
Мистецтво	Музичне мистецтво	1	0,25	0,5
	Образотворче мистецтво	1	0,25	0,25
Технології	Трудове навчання	1	0,25	0,25
	Інформатика	1	0,25	1
Здоров'я і фізична культура	Фізична культура	1	0,25	0,25
	Основи здоров'я	1	0,25	0,25
Разом		20	5	10
Гранично допустиме навантаження				
Всього фінансується з бюджету		20	5	10

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор НВК Г.І.Косенко

Робочий навчальний план (універсальний профіль)**2018 – 2019 н.р.**

Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень у 11 класі
Українська мова	2
Українська література	2
Іноземна мова	3,5
Зарубіжна література	2
Історія України	1,5
Всесвітня історія	1
Громадянська освіта:	
економіка	1
людина і світ	0,5
Художня культура	0,5
Алгебра	3
Геометрія	2
Астрономія	0,5
Біологія	1,5
Фізика	3
Хімія	2
Екологія	0,5
Технології	1
Інформатика	2
Фізична культура*	2

Захист Вітчизни	1,5
Разом	33
Додатковий час на поглиблене вивчення предметів, введення курсів за вибором, факультативів	5
українська мова	1
біологія	0.5
Індив. нім. мова	3,5
Гранично допустиме навантаження на учня	33
Всього	43

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор НВК

Г.І.Косенко

**Робочий навчальний план з українською мовою навчання
на 2018 – 2019 н. р.**

№ пп.	Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень у класах				
		5	6	8		9
				інд.	р.в.	
Мови і літератури	Українська мова	3,5	3,5	1	2	2
	Українська література	2	2	1	1	2
	Іноземна мова	3	3	0,5	-	3
	Зарубіжна література	2	2	1	1	2
Суспільство-знавство	Історія України	1	1	0,75	1	1,5
	Всесвітня історія	-	1	0,5	1	1
	Основи правознавства	-	-	-	-	1
Мистецтво*	Музичне мистецтво	1	1	-	-	-
	Образотворче мистецтво	1	1	-	-	-
	Мистецтво	-	-	0,5	1	1
Математика	Математика	4	4	-	-	-
	Алгебра	-	-	0,5	0,5	2
	Геометрія	-	-	0,5	0,5	2
Природо-знавство	Природознавство	2	-	-	-	-
	Біологія	-	2	0,25	1	2
	Географія	-	2	0,25	1	1,5
	Фізика	-	-	0,25	-	3
	Хімія	-	-	0,25	-	2
Технології	Трудове навчання	2	2	0,25	1,5	1

	Інформатика	1	1	0,25	0,5	2
Здоров'я і фізична культура	Основи здоров'я	1	1	0,25	0,5	1
	Фізична культура**	3	3	0,25	1,5	3
Разом		23,5+3	26,5+3	8	14	30+3
Додатковий час на предмети, факультативи, Індивідуальні заняття та консультації		3,5				
Російська мова			2			2
Розв'язування географічних задач						1
По країнах і континентах			0,5			
Література рідного краю			1			
Індив. нім. мова						3
Гранично допустиме навчальне навантаження		28	31			33
Всього (без урахування поділу класів на групи)		26,5	33	8	14	39

Робочий навчальний план
початкової освіти (1 клас) Гринівського НВК: «ЗОШ І-ІІІ
ступенів-ДНЗ»

на 2018 – 2019 навчальний рік

1 клас

№ з/п	Назва освітньої галузі	Кількість годин
Інваріантний складник		
1	Мовно-літературна, у тому числі:	4
	Укр мова і література	3
	Інмовна освіта	1
2	Математична	2
3	Природнича – (Я досліджую світ)	1
4	Соціальна і здоров'я зберезувальна	0,5
5	Громадянська та історична	0,25
6	Технологічна	0,25
7	Інформатична	1
8	Мистецька в т.ч.	0,5
9	Образотворче мистецтво	0,25
10	Музичне	0,25
11	Фізкультурна	0,5
Всього		10

Розділ 5. Організація освітнього процесу

Школа працює за п'ятиденним робочим тижнем, вихідні дні - субота і неділя.

Відповідно до Закону України «Про освіту» тривалість уроку в 2-4 класах встановлюється 40 хвилин, в 1 класі - 35 хвилин, в 5-11 – 45 хвилин. Тривалість перерв, під час яких не відбувається харчування школярів – 10 хв., під час яких учні харчуються – 20 хв. Школа працює в такому режимі: 1-11 класи - початок занять о 9⁰⁰, закінчення – о 15.35.

Відповідно Закону України «Про освіту» кожен навчальний рік розпочинається 1 вересня святом - День знань.

Структура навчального року (тривалість навчальних занять, поділ на семестри та режим роботи) встановлюються навчальним закладом у межах часу, передбаченого робочим навчальним планом, за погодженням відділом освіти, молоді та спорту Недригайлівської селищної ради Сумської області. Тривалість канікул протягом навчального року не повинна становити менш як 30 календарних днів.

Крім різних форм обов'язкових навчальних занять, у закладі проводяться індивідуальні, групові, факультативні та інші позакласні заняття та заходи, що передбачені окремим розкладом і спрямовані на задоволення освітніх інтересів учнів та на розвиток їх творчих здібностей, нахилів і обдаровань.

Згідно статті 12 р.ІІ Закону України «Про освіту» навчальний рік закінчується проведенням державної підсумкової атестації випускників початкової, основної та старшої школи, яка може здійснюватися в різних формах, визначених законодавством, зокрема у формі зовнішнього незалежного оцінювання.

Навчальна практика та навчальні екскурсії для учнів 1-8 класів, згідно рішення педагогічної ради проводяться протягом навчального року.

Розділ 6. Показники реалізації освітньої програми

На рівні школи розроблена система показників (внутрішній моніторинг), що дозволяє судити про те, наскільки ефективно реалізується освітня програма, тобто наскільки реальний «продукт» діяльності школи відповідає ідеальній «моделі» випускника. При цьому об'єктами, механізмами та термінами контролю є :

- кадрове забезпечення освітньої діяльності (підвищення кваліфікації педагогічних працівників – не менше 150 годин протягом 5 років, атестація – 1 раз на 5 років, участь у різних методичних заходах, конференціях, вебінарах, семінарах, конкурсах, тренінгах, онлайн-курсах, дистанційне навчання – протягом року);
- навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності (наявність документів, визначених нормативно-правовими актами з питань освіти, необхідної кількості підручників та навчально-методичної літератури з усіх навчальних дисциплін для самостійної роботи та дистанційного навчання– 2 рази на рік);
- матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності (відповідність ліцензійним та акредитаційним вимогам: шкільні кабінети, класні кімнати, бібліотека, сучасна їдальня, наявність Інтернету);
- якість проведення навчальних занять (вивчення системи роботи педагогічних працівників – 1 раз на 5 років, тематичний контроль знань, класно-узагальнюючий контроль – за потребою);
- моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей) (вивчення рівня навчальних досягнень з предмета – 1 раз на 5 років, циклу предметів – за потребою, освітньої галузі – 1 раз на 5 років, різні види оцінювання, що відповідають «Загальним критеріям оцінювання навчальних досягнень учнів у системі загальної середньої освіти», які є обов'язковою складовою навчальної програми з предмета - на кожному уроці), тематичне – в кінці кожної теми, семестрове – в кінці кожного семестру, річне – в кінці року, державна підсумкова атестація – в кінці навчального року, зовнішнє незалежне оцінювання – в кінці навчального року, результати участі у предметних та творчих конкурсах різного рівня – протягом навчального року, участь у спортивних змаганнях – протягом навчального року);

Завданнями внутрішньої системи забезпечення якості освіти школи є:

- оновлення нормативно-методичної бази забезпечення якості освіти та освітньої діяльності в школі;
- постійний моніторинг змісту освіти;
- спостереження за реалізацією освітнього процесу;
- моніторинг ресурсного потенціалу школи;
- моніторинг управління ресурсами та процесами;
- спостереження за станом соціально-психологічного середовища школи;

- контроль стану прозорості освітньої діяльності та оприлюднення інформації щодо її результатів;

Розділ 7. Процеси розвитку, виховання і соціалізації в школі

Виховання учнів у навчальному закладі здійснюється під час проведення уроків, у процесі позаурочної та позашкільної роботи. Цілі виховного процесу в навчальному закладі визначаються на основі принципів, закладених у Конституції та законах України, інших нормативно-правових актах.

Весь навчально-виховний процес у школі зорієнтований на учня, розвиток його талантів, виховання на цінностях, цінностях загальнолюдських, цінностях поваги до іншої людини, цінностях любові до власної країни. Це пронизує весь зміст освіти і весь процес навчання. Виховання позитивних рис характеру та чеснот здійснюється через наскрізний досвід та зміст освіти.

Роль окремих виховних моментів під час навчання за наскрізними темами різна і залежить від їх мети і змісту та від того, наскільки тісно той чи інший захід пов'язаний із конкретною наскрізною темою, життєвим досвідом учнів та їх інтересами. Навчання за наскрізними лініями реалізується насамперед через: організацію навчального та виховного середовища, а зміст та цілі наскрізних тем враховуються при формуванні духовного, соціального і фізичного розвитку учня.

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання та виховної діяльності, яка передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість. Доцільно, де це можливо, не лише показувати виникнення факту із практичної ситуації, а й по можливості створювати умови для самостійного виведення нового знання, перевірки його на практиці і встановлення причинно-наслідкових зв'язків шляхом створення проблемних ситуацій, організації спостережень, дослідів та інших видів діяльності. Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньопредметних зв'язків, а саме: змістово-інформаційних, операційно-діяльнісних і організаційно-методичних. Їх використання посилює пізнавальний інтерес учнів до навчання і підвищує рівень їхньої загальної культури, створює умови для систематизації навчального матеріалу і формування наукового світогляду. Учні набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх в нові ситуації.

Також формами організації освітнього процесу можуть бути екскурсії, віртуальні подорожі, уроки-семінари, конференції, форуми, спектаклі, брифінги, квести, інтерактивні уроки (урок-дискусійна група, уроки з навчанням одних учнів іншими), інтегровані уроки, проблемний урок, відео-уроки тощо. Оглядова екскурсія припускає цілеспрямоване ознайомлення

учнів з об'єктами та спостереження процесів з метою відновити та систематизувати раніше отримані знання.

Функцію перевірки та оцінювання досягнення компетентностей виконує навчально-практичне заняття. Учні одержують конкретні завдання, із виконання яких на засіданнях звітують про виконану роботу перед комісією, до складу якої увійдуть учні, батьки, вчителі.

Можливо проводити заняття в малих групах, бригадах і ланках (у тому числі робота учнів у парах змінного складу) за умови, що окремі учні виконують роботу бригадирів, консультантів, тобто тих, хто навчає малу групу.

Екскурсії в першу чергу покликані показати учням практичне застосування знань, отриманих при вивченні змісту окремих предметів (можливо поєднувати зі збором учнями по ходу екскурсії матеріалу для виконання визначених завдань).

Учні можуть самотійно знімати та монтувати відеофільми (під час відео-уроку) за умови самотійного розроблення сюжету фільму, підбору матеріалу, виконують самотійно розподілені ролі та аналізують виконану роботу.